

Vastaus valtuustoaloitteeseen koulumatkojen enimmäiskeston lyhentämisestä

9398/00.05.00/2025

Kaupunginvaltuusto 17.03.2025 § 23

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli Keskustan valtuustoryhmän valtuutettujen Liisa Varjolan, Janne Wallin, Markku Pakkasan, Kimmo Jokirannan, Maija Lehtomäen, Laila Uljaksen, Kirsi Seppälän ja Mia Ylä-Outisen sekä valtuutettujen Henna Hovin, Kirsi Kekin ja Camilla Relanderin jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

”Kouvolalla on maantieteellisesti laajoja alueita sekä harveneva palveluverkko. Nämä aiheuttavat pitkiä koulukuljetusmatkoja, erityisesti siihen käytetyn ajan näkökulmasta. Valtakunnalliset ohjeistukset, joita Kouvola myös noudattaa, ohjaavat matka-aikoa seuraavasti:

Oppilaalle järjestettävä päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. (*Perusopetuslaki 628/1998, 32 §.*) Tällä tarkoitetaan sitä, että yhtenäkkään koulupäivänä koulumatkan laskennallinen kesto odotuksineen ei saa ylittää mainittuja aikarajoja.

Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että esiopetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita. (*Perusopetuslaki 628/1998, 6 § 1 mom.*)

Kouvolan laatimassa ohjeistuksessa määritellään matka-aikaa seuraavasti:

Koulumatka lasketaan väestörekisteriin merkitystä vakinaisesta osoitteesta lähikouluun, lyhintä kävelyreittiä pitkin. Matka mitataan lyhintä jalankulkukelpoista, yleisessä käytössä olevaa reittiä myöten kotiportilta kouluportille. Matkan mittaamisessa käytetään kaupungin käytössä olevaa mittausohjelmaa. (*Koulukuljetusperiaatteet, Kasvatus- ja opetuslautakunta 23.5.2024 § 42*)

Koulukuljetuksen ajallinen pituus vaikuttaa paljon lasten vapaa-aikaan ja harrastamiseen sekä lasten lepoon ja uneen käytettävissä olevaan aikaan. Perusopetuslaissa §24 määritellään, että oppilaan työmäärä saa olla enintään sellainen, että hänelle koulunkäyntiin, koulumatkoihin ja kotitehtäviin käytettävä aika huomioon ottaen jää riittävästi aikaa lepoon, virkistykseen ja harrastuksiin. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 31 artiklassa mainittu lapsen oikeus leikkiin, harrastamiseen ja vapaa- aikaan ei myöskään sovi unohtua.

Kouvolassa on käytössä lain määrittämästä minimistä poikkeava linjaus, jonka mukaan 1-2 -luokkien oppilas on oikeutettu maksuttomaan koulukuljetukseen, jos koulumatka ylittää kolme kilometriä.

Perusopetuslain § 32 mukaan, jos perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Kaupungin on siis mahdollista tehdä oma linjaus, joka on lakisääteistä rajaa alhaisempi oppilaan eduksi.

Logistiikka-alalta saatujen kokemusten perusteella lisäämällä koulukuljetusreittien suunnittelu- ja hankintaosaamista sekä ottamalla käyttöön nykyaikaista paikkatietoaineistoihin pohjaavaa reittisuunnittelun optimointiteknologiaa voidaan lyhentää koulukuljetusmatkoja sekä säästää kuljetuskustannuksista.

Opetuksen järjestäjänä ja koulukuljetuspalveluiden hankkijana kaupungilla tulisi olla tarkka seuranta koulukuljetusmatkojen kestosta. Tälle lukuvuodelle käyttöön otettu MunApp on hyvä alku, mutta otetaanko siitä vielä kaikki irti esimerkiksi näiden toteutuneiden koulutaksilla toteutettujen kuljetusmatkojen osalta?

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Kouvolassa valmistellaan ja otetaan käyttöön nykyistä paremmin lasten ja nuorten etu ja hyvinvointi huomioiva kouvolalainen koulumatkojen ohjeistus sekä seuranta perusopetusta saavan oppilaan osalta seuraavasti:

1. Oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi (2) tuntia nykyisen kahden ja puolen (2,5) tunnin sijaan.
2. Jos oppilas on täyttänyt lukuvuoden alkaessa 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kaksi ja puoli (2,5) tuntia nykyisen kolmen (3) tunnin sijaan.
3. Lyhimmäksi mahdolliseksi jalankulkukelpoiseksi reitiksi katsotaan reitti, joka on ympärivuotisesti jalankulkukelpoinen.
4. Kouvolan kaupunki ottaa käyttöön digitaalisen koulukuljetusten seurannan ja alkaa seurata oppilaskohtaisten koulumatka-aikojen toteutumista. Matka-aikojen sekä kuljetuskustannusten toteutumisesta aletaan raportoida kasvatus- ja opetuslautakunnalle.”

Kaupunginvaltuuston päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Valmistelija: asiakasvastaava Sari Keskinen, puh. 020 615 9340, sari.keskinen (at)kouvola.fi

Valtuustoaloitteen keskeinen sisältö ja sen sisältämä esitys toimenpiteiksi

Keskustan valtuustoryhmä on tehnyt valtuustoaloitteen 17.3.2025 koulumatkojen ohjeistuksesta sekä seurannasta perusopetusta saavan oppilaan osalta:

- 1) oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi (2) tuntia nykyisen kahden ja puolen (2,5) tunnin sijaan
- 2) jos oppilas on täyttänyt lukuvuoden alkaessa 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kaksi ja puoli (2,5) tuntia nykyisen kolmen (3) sijaan
- 3) lyhimmäksi mahdolliseksi jalankulkukelpoiseksi reitiksi katsotaan reitti, joka on ympärivuotisesti jalankulkukelpoinen
- 4) Kouvolan kaupunki ottaa käyttöön digitaalisen koulukuljetusten seurannan ja alkaa seurata oppilaskohtaisten koulumatka-aikojen toteutumista. Matka-aikojen sekä kuljetuskustannusten toteutumisesta aletaan raportoida kasvatus- ja opetuslautakuntaa

Nykytilakuvaus

Kouvolan kaupungin koulukuljetusperiaatteet on hyväksytty kasvatus- ja opetuslautakunnassa 23.5.2024 § 42. Edellisen kerran koulukuljetusperiaatteet on hyväksytty kasvatus- ja opetuslautakunnassa 24.2.2021 § 11. Koulukuljetusperiaatteet noudattavat perusopetuslakia.

Perusopetuslain 32 §:n mukaan esi- ja perusopetusta saavalle lapselle on järjestettävä kuljetus tai maksettava riittävä korvaus, mikäli koulumatka ylittää viisi (5) km tai lapsen ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen koulumatka muutoin muodostuu lapselle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi.

Kouvolan kaupungissa järjestetään kuljetus 1.–2. vuosiluokkien oppilaille koulumatkan pituuden perusteella, mikäli koulumatka ylittää kolme (3) km.

Koulukuljetusoikeuden edellytyksenä on, että oppilas käy lähikoulua. Lapselle määritellään esiopetuksen ja koulun alkaessa, osoitteen muuttuessa ja 7. luokalle siirryttäessä lähikoulu. Kuljetusoikeus muodostuu väestörekisterin mukaisesta asuinpaikasta esiopetuspaikkaan tai kouluun sekä esiopetuspaikasta tai koulusta väestörekisterin mukaiseen asuinpaikkaan tai iltapäivätoimintapaikkaan. Kuljetusoikeutta ei muodostu, mikäli lapsi osallistuu esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen. Toissijaisessa esiopetuspaikassa tai toissijaisessa koulussa oleva lapsi ei ole oikeutettu koulukuljetukseen.

Ruotsinkielisillä lapsilla on kuljetusoikeus Svenska Skolaniin (1.-6. luokka) sekä Kotka Svenska Samskolaniin (7.-9. luokka), jos heidän äidinkielenä on väestörekisterissä olevan tiedon mukaan ruotsi.

Matkan pituus mitataan lapsen väestörekisteriin merkitystä vakinaisesta osoitteesta kaupungin kuljetusyksikössä. Matkan mittaamisessa käytetään kaupungin käytössä olevaa mittausohjelmaa ja koulumatka mitataan kotiportilta koulun portille. Matka mitataan lyhintä jalankulkukelpoista ympäri vuoden ja yleisessä käytössä olevaa reittiä myöten kotiportilta kouluportille. Portilla tarkoitetaan kotipihaan ja koulun pihaan kääntyvää liittymää. Koulumatka mitataan jokaiselle lapselle samalla tavalla. Mikäli lapsen mittausohjelman mukaisesti mitattu matka ylittää 2940 metriä (kuljetusoikeus 3 km ylittävässä matkassa) tai 4900 metriä (kuljetusoikeus 5 km ylittävässä matkassa), tarkistetaan mittauksen lähtö- ja päätepisteen (kodin ja koulun liittymän) vaikutus matkan kokonaispituuteen.

Kävelymatkan laskentaperusteena käytetään Kuntaliiton antamaa laskentaohjetta, joka on kävelen 13 min/km. Koulumatka saa odotuksineen kestää enintään 2,5 tuntia päivässä ja yli 13-vuotiailla enintään 3 tuntia päivässä.

Mikäli lapsen päivittäinen koulumatkoihin käytetty aika odotuksineen ylittää perusopetuslain 32 § asettaman rajan, tarkastellaan kuljetusjärjestelyt uudelleen.

Valtuustoaloitteessa esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen ja siihen liittyvät perustelut sekä mahdolliset rajoitteet

Kouvolan kaupungin perusopetuksessa oli lukuvuonna 2024–2025 n. 6650 oppilasta. Oppilaista n.1400 on ollut kuluneen lukuvuoden ajan koulukuljetuksessa. Linja-autokuljetuksessa oppilaita on ollut n. 500 oppilasta, taksikuljetuksessa n. 600 oppilasta ja linja-auto+ taksikuljetuksessa n. 300 oppilasta. Lukuvuoden 2024–25 kuljetusoppilaista yli 13-vuotiailla oppilailla on ollut koulumatkan kesto 2,5–3 h yhteensä 24:llä oppilaalla. Alle 13-vuotiailla on koulumatkan kesto ollut 2–2½ h yhteensä 40:llä oppilaalla. Mikäli näiden 64:n oppilaan koulumatkan kestoa olisi alennettu valtuustoaloitteen mukaisesti, kuljetusyksikön olisi arvion mukaan pitänyt lisätä vähintään viisi autoa koulukuljetuksiin. Lukuvuoden 2024–25 aikana oli käytössä 64 autoa. Kokonaiskustannus olisi viime lukuvuoden kuljetuskustannusten osalta ollut 294 000 euroa, joka sisältää autojen lisäämisen kustannukset ja reittien muutokset, mikäli koulumatkaan käytettyä aikaa olisi alennettu valtuustoaloitteen mukaisesti.

Syyslukukauden 2024 alusta alkaen kuljetusyksikkö on ottanut käyttöön MunSchool koulukuljetusten hallintaohjelman. Sovellus on käytössä sekä perusopetuksen että esiopetuksen oppilailla. MunSchool-ohjelman kautta seurataan oppilaiden toteutuneita matka-aikoja, kustannuksia ja muuta yksittäistä tietoa esim. kuljetusten peruutuksia. Uuden ohjelman myötä mahdollisiin muutoksiin on ollut mahdollista reagoida nopeasti.

MunApp -sovellus helpottaa erityisesti taksikuljetuksessa olevien oppilaiden huoltajia. Sovelluksen kautta tarpeettoman kyydin peruminen esim. sairastapauksessa on helppoa. Oppilaalla saattaa olla kouluviikon aikana useampia kuljettajia, joten sovelluksen kautta peruminen onnistuu aina oikeaan autoon. Tieto perumisesta päivittyy ilman välikäsiä suoraan reittiä ajavan auton sähköiselle ajolistalle.

MunApp -sovelluksesta löytyy aina myös ajantasainen aamun haku-aika. Tarvittaessa myös oppilailla on mahdollisuus saada tiedot kuljetusajoista omaan puhelimeen. Oppilas ei voi kuitenkaan itse perua kuljetuksia, vaan huoltajat hoitavat perumisen.

Valtuustoaloitteessa esitetään matka-aikojen sekä kuljetuskustannusten toteutumisesta raportointia kasvatus- ja opetuslautakunnalle. Lautakunnalle esitellään viisi kertaa vuoden aikana talouden toteumaa; kaksi osavuosisikatsausta ja kolme kuukausikatsausta. Toimintakatteen toteutumista seurataan ja mahdollisen ylittymisen varalta ryhdytään toimenpiteisiin. Koulukuljetusten kustannukset ovat toteutuneet vuonna 2024 talousarvion mukaisesti.

MunSchool sovelluksen avulla voidaan tarvittaessa tuottaa kasvatus- ja opetuslautakunnalle tietoa kuljetusten kestosta esim. lukuvuoden aikana toteutettavan viikon otannan avulla. Koulukuljetusten järjestelyistä vastaavat kuljetuskoordinaattorit seuraavat reaaliajassa kuljetusten kestoa päivittäin. Myös kasvatuksen ja opetuksen viranhaltijat seuraavat säännöllisesti kuljetusaikoja ja koulukuljetusten sujuvuutta.

Koulukuljetusyksikkö ja kasvatus ja opetus tekevät tiivistä yhteistyötä koulukuljetusten edelleen kehittämiseksi.

Koulumatka-aikojen alentaminen valtuustoaloitteen mukaisesti lisäisi koulukuljetusten kustannuksia n. 300 000 €, johon ei ole talousarviossa varauduttu.

Aloitteen tekijöiden kommentit vastaukseen

Valtuustoaloitteeseen laadittu vastaus on annettu valtuustoaloitteiden käsittelyohjeen mukaisesti aloitteen tekijöille kommentoitavaksi ennen vastauksen päätöksentekoon saattamista. Valtuustoaloitteen tekijät eivät ole kommentoineet laadittua vastausta määräaikaan mennessä.

Yhteenveto: valtuustoaloitteessa esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen ja siihen liittyvät perustelut sekä mahdolliset rajoitteet

Vastauksessa annettujen perusteluiden vuoksi Kouvolan kaupungin ei ole mahdollista toteuttaa valtuustoaloitteen ehdotuksen mukaista koulumatka-aikojen enimmäiskeston lyhentämistä. Ehdotus lisäisi koulukuljetusten kustannuksia merkittävästi.

Lisätietoja: asiakasvastaava Sari Keskinen, puh. 020 615 9340,
sari.keskinen (at)kouvola.fi

Sivistysjohtajan ehdotus:

Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää antaa valtuustoaloitteeseen yllä olevan vastauksen.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan päätös: